

О. Ф. Дунаєвська, к. б. н., доцент,
Н. О. Рябцева, к. с.-г. н.,
кафедра туризму

ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ ЖИТОМИРА ЯК СПОСІБ ЗАЛУЧЕННЯ ВІДВАНУВАЧІВ І КОШТІВ

Постановка проблеми. Музеї мають саме ті історико-культурні туристичні ресурси, належне використання яких у цілях туризму може значно підвищити рівень і різноманітність туробслуговування [1]. На Житомирщині спостерігається позитивна тенденція до збільшення таких закладів культури і мистецтв як музеї: у 1995 році їх нараховувалося 4 одиниці, у 2007 році 7 і у 2015 році вже 21. Відповідно, зросла і кількість відвідувачів з 134,9 тисяч чоловік за рік (1995 рік) до 231,5 тисяч (2015 рік) [2, 3, 4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Незважаючи на те, що питання розвитку туризму досліджуються вельми активно, проблеми розвитку музейної справи у такому контексті висвітлюються досить звужено. Музеї наразі є одними із головних соціальних інститутів, які виконують функцію формування національної самосвідомості та історичної пам'яті народу, донесення до громадян знань про минуле, збереження та поширення культурних цінностей нації, вдосконалення освітнього процесу тощо. Проте ситуація, в якій опинилося вітчизняне музейне господарство, є вкрай несприятливою для ефективного функціонування і не дозволяє цим закладам стати повноцінними прибутковими туристичними та науковими центрами країни. Вирішення зазначених проблем можливе шляхом максимального включення музейного потенціалу до туристичного обігу, що потребує переосмислення концепції функціонування музеїв та впровадження у практику нових підходів до господарювання в сучасних реаліях [5]. Одним з таких рішень стала виставкова діяльність музейних установ. Житомир, як і вся Житомирщина, має досить потужний потенціал – музеї, які знані не лише в Україні, але й за її межами. Мабуть, найвідомішим вважається Музей космонавтики ім. С. П. Корольова. Відомими є Житомирський обласний краєзнавчий музей, що налічує 12 відділів (у обласному та районних центрах), Житомирський обласний літературний музей; Літературно-меморіального музей В. Г. Короленка.

Результати дослідження. Музей космонавтики ім. С. П. Корольова протягом 2016 року відвідало близько 60 тисяч чоловік. Музей проводить велику просвітницьку роботу, реалізує міжнародні,

соціально-мистецькі проекти, проекти обласного і міського значення. Постійно оновлюються тематичні виставки, присвячені першому польоту людини в космос. Під егідою Європейського Союзу проходить щорічно «Ніч учених» під девізом «Загадки Всесвіту». За підтримки Житомирської міської ради щогоріч оголошено конкурс юних астрономів і астрофізиків [6]. Житомирський обласний краєзнавчий музей організував діючі стаціонарні виставки: «Західноєвропейський живопис XVI – поч. XX ст.», «Традиційне ткацтво та вишивка Житомирщини кін. XIX – XX ст.», "3 природничих колекцій Житомирського обласного краєзнавчого музею" (до 150-річчя створення музею), «Наш край у добу Української Народної Республіки. 1917-1921 рр.». Діють і пересувні фотодокументальні виставки на краєзнавчу тематику: « Слави козацької повік не забудемо», «Шляхом до Незалежності. УНР. 1917-1921 рр.», «Воєнні грози над Житомирщиною», «Чорнобиль – це не вчора і не завтра, це на багато років», «Промислові підприємства Житомира 50-80 рр. XX ст.», «Видатний житомирянин Д. Штеренберг: живописець і графік XX ст.», «Природа Житомирської області». Житомирський обласний краєзнавчий музей пропонує пересувні виставки етнографічних пам'яток із власного зібрання: «Материнські обереги (вишиті рушники Житомирщини кінця XIX – початку XX ст.)», «Домашнє ткацтво і тканини Житомирського Полісся кінця XIX – початку XX ст.», «Та прийдуть до тебе три празники в гості (атрибутика новорічно-різдвяної обрядовості)», «Роди, Боже, жито на нове літо (жниварська атрибутика осінньої обрядовості)», «Хата моя біленька (експонати, пов'язані з традиціями і звичаями з будівництвом)», «Чим хата має, тим і приймає (експонати, пов'язані з інтер'єром поліської хати кін. XIX – поч. XX ст.)», «Ласка мамина цвіте в тому вишиванні (зразки вишивок)», «Традиційний народний одяг житомирського Полісся кін. XIX -сер. XX ст.», «Душі народної скарбниці (рушники тканні)».

Близько десяти виставок щороку відбувається в Житомирському обласному літературному музеї. Зокрема, серед них експонуються роботи житомирських художників Ю. Камишного і М. Бутковського. Фотодокументальна виставка проходить у Житомирському військовому інституті імені С. П. Корольова з нагоди річниці від дня народження Т. Г. Шевченка. Не можна не згадати ще один напрямок діяльності роботи музею – проведення творчих зустрічей, літературно-мистецьких і поетичних вечорів, презентацій книжок, відзначення певних дат. Літературно-меморіальний музей В. Г. Короленка пропонує увазі відвідувачів різноманітні науково-освітні заходи за творами Володимира Короленка та з народознавчої тематики,

літературно-музичні вечори, творчі зустрічі у літературній вітальні музею.

Висновки. Виставкова діяльність дозволяє залучати відвідувачів та збільшувати спектр музейних послуг. Проте грошові надходження потребують додаткового вивчення, оскільки відвідування виставки, як правило, безкоштовне.

Висловлюємо подяку співробітникам музеїв за надану інформацію.

Список використаних джерел:

1. Дунаєвська О.Ф. Нове життя Житомирського обласного літературного музею // Дунаєвська О.Ф., Козловський О.Ю., Коткова Т.М. // Економіка. Управління. Інновації. – 2012. – №2 (8). [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/dunaevska2.htm.

2. Головне управління статистики у Житомирській області. Статистична інформація: Заклади культури та мистецтва. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua/>.

3. Закон України «Про туризм» (1995 р.). [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80/print1487998529278332>.

4. Закон України «Про музеї та музейну справу» (1995 р.). [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80/conv/print1487998529278332>.

5. Кифяк О.В. Маркетинг у музейній справі: теоретико-прикладні аспекти / Кифяк О.В., Руденко М.М. // Економічні науки. – 2010. – Випуск 2 (19). [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/kyfjak_o4.htm.

6. Музей космонавтики ім. С. П. Корольова. Офіційний сайт. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://cosmosmuseum.info/>.